

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
RUIZ-JARABO COLOMER
föredraget den 6 maj 2003¹

1. Arbeitsgericht Lörrach (Tyskland), som är en domstol i första instans i fråga om sociala frågor, har ställt tre frågor till domstolen om tolkningen av ett antal bestämmelser i direktiv 93/104/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden.² Den nationella domstolen har närmare bestämt uppmärksammat artikel 1, som avgränsar direktivets tillämpningsområde, artikel 6, i vilken den maximala veckoarbetstiden fastställs och artikel 18.1 b i, i vilken undantag från tillämpningen av artikel 6 medges under vissa omständigheter.

sju målen, genom beslut av den 7 november 2001, förenats under det skriftliga förfarandet.

3. Samtliga kärande är räddningsassistenter med behörighet att ge akutsjukvård och genomföra assisterade transporter. De är anställda eller har tidigare varit anställda hos tyska Röda korset (Deutsches Rotes Kreuz), och har i två fall krävt ersättning för övertid och, i övriga fall, ett erkännande av rätten att inte arbeta mer än 48 timmar per vecka.

I — Bakgrund till målen vid den nationella domstolen

2. Den nationella domstolen har tillställt EG-domstolen sju beslut om hänskjutande av tolkningsfrågor i lika många mål. Efter som samtliga frågor är identiska och de faktiska omständigheterna likartade, har de

4. Svaranden bedriver bland annat räddningstjänst som omfattar akutsjukvård på land i delar av distriktet Waldshut och svarar för ett antal dygnetruntbemannade räddningsvakter samt en som bara är öppen tolv timmar på dagtid. Räddningstjänsterna utförs med hjälp av vanliga ambulansbilar, som åtföljs av två räddningsassistenter eller sjukvårdare (Rettungstransportfahrzeuge), och ambulanser med en ambulansläkare, som även de åtföljs av en räddningsassistent eller sjukvårdare (Notarzt-Einsatzfahrzeuge).

1 — Originalspråk: spanska.

2 — Rådets direktiv av den 23 november 1993 (EGT L 307, s. 18).

Vid larm rycker dessa räddningsenheter ut till den plats där den skadade eller sjuke befinner sig för att erbjuda hjälp, varpå personen i allmänhet transporteras till sjukhus.

6 juni 1994, som antogs för att införliva direktiv 93/104 i den nationella rätten.

5. I anställningsavtalet avtalade parterna att man skulle tillämpa bestämmelserna i kollektivavtalet rörande arbetsvillkoren för anställda, arbetare och lärlingar hos tyska Röda Korset (Tarifvertrag über Arbeitsbedingungen für Angestellte, Arbeiter und Auszubildende des Deutschen Roten Kreuzes) (nedan kallat Röda Korsets kollektivavtal).

8. Enligt 2 § första stycket utgörs arbetstid av tiden från arbetsdagens början till dess slut, raster oräknade. Enligt 3 § får arbetstiden på vardagar inte överstiga åtta timmar, men den kan förlängas till tio timmar om den genomsnittliga arbetstiden under sex kalendermånader eller tjugofyra veckor inte överskrider åtta timmar på vardagar.

6. Enligt bestämmelserna i nämnda avtal arbetar man på företaget i genomsnitt 49 timmar per vecka inom räddningstjänsten. Parterna är eniga om att de materiella villkoren för en förlängning av arbetstiden är uppfyllda. Dessa återges i 14.2 b § i avtalet, och består i fullgörandet av minst tre timmars beredskapstjänst om dagen (Arbeitsbereitschaft).

9. I 7 § första stycket punkt 1 medges genom kollektivavtal eller företagsöverenskommelse och som undantag från 3 § att

a) 10 dagsarbetstiden, även utan kompensation, förlängs till mer än tio timmar, när arbetstiden omfattar regelbundna och väsentliga perioder av beredskapstjänst,

II — Tillämpliga tyska bestämmelser

7. I Tyskland regleras arbets- och vilotiden i arbetstidslagen (Arbeitszeitgesetz) av den

b) kompensationsledigheten skjuts upp till en annan tidpunkt, och

- c) arbetsdagen, utan kompensation, förlängs upp till tio timmar, högst sextio dagar per år.

personalen skall 14 § andra stycket beaktas, enligt vilken den maximala dygnsarbetstiden på 54 timmar per vecka, som nämns i 14 § andra stycket b, gradvis skall minskas. Från och med den 1 januari 1993 sänktes den till 49 timmar.

10. Enligt 14 § första stycket i Röda Korsets kollektivavtal skall veckoarbetstiden, utan pauser, inte överskrida 39 timmar (38,5 timmar från och med den 1 april 1990). Genomsnittet beräknas som regel över en period på 26 veckor.

III — Tolkningsfrågorna

Enligt 14 § andra stycket kan den ordinarie arbetstiden förlängas till a) tio arbetstimmar per dag eller fyrtionio timmar per vecka totalt, om den inbegriper beredskapstjänst med i genomsnitt minst två timmar per dag, b) elva timmar per dag eller femtiofyra timmar per vecka totalt, om tjänstgöringen omfattar tre timmar, och c) tolv timmar per dag eller sextio timmar per vecka totalt, om arbetstagaren befinner sig på arbetsplatsen, men endast arbetar på anmodan.

11. Arbeitsgericht Lörrach beslutade att innan avgörande meddelades i dessa tvister vilandeförklara förfarandet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- "1) a) Skall hänvisningen i artikel 1.3 i rådets direktiv 93/104/EG ... till artikel 2.2 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet,³⁾ enligt vilken direktiven inte skall tillämpas på verksamhet inom civilförsvaret, där det inte kan

Bilaga 2 innehåller särskilda bestämmelser för personal inom räddningstjänsten. Vid tillämpningen av denna på ambulanstjänstens räddningsassistenter och på transport-

3 — EGT L 183, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 4, s. 146.

undvikas att förhållanden som är speciella för denna verksamhet kommer i konflikt med direktivet, tolkas på så sätt att kärandens arbete som räddningsassistent omfattas av detta undantag?

anställningsavtalet kommer överens om att arbetsvillkoren skall regleras enligt kollektivavtal, som i sin tur ger möjlighet att förlänga veckoarbetstiden till mer än 48 timmar i genomsnitt?

- b) Skall begreppet vägtransport i artikel 1.3 i direktiv 93/104/EG tolkas på så sätt att endast sådan verksamhet undantas från direktivets tillämpningsområde som till sin natur innebär att den berörde arbetstagaren behöver köra långa sträckor, med påföljd att det på grund av eventuella oförutsebara hinder är omöjligt att planera arbetstiden, eller avser vägtransport, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, också sådan verksamhet inom räddningstjänsten på land som åtminstone delvis består i att den berörde arbetstagaren skall köra räddningsfordonet och följa med patienten under transporten?

- 3) Är artikel 6 i direktiv 93/104/EG med hänsyn till sitt innehåll ovillkorlig och tillräckligt precis för att enskilda skall ha rätt att åberopa den inför de nationella domstolarna om staten inte i vederbörlig ordning har införlivat direktivet med nationell rätt?

IV — Gemenskapsrättsliga bestämmelser

12. Begäran om tolkning avser följande bestämmelser:

- 2) Skall artikel 18.1 b i i direktiv 93/104/EG med hänsyn till EG-domstolens dom i målet SIMAP⁴ tolkas så, att ett individuellt medgivande av arbetsgivaren uttryckligen skall avse att veckoarbetstiden förlängs till mer än 48 timmar eller kan medgivandet också bestå i att arbetstagaren med sin arbetsgivare i

Direktiv 89/391

Artikel 2

⁴ — Dom av den 3 oktober 2000 i mål C-303/98, SIMAP (REG 2000, s. I-7963).

„
...

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på sådana offentliga verksamheter, där det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för dessa verksamheter kommer i konflikt med direktivet, exempelvis försvaret eller polisen eller viss specifik verksamhet inom civilförsvaret. ...”

Artikel 6

I dessa fall skall arbetstagarnas säkerhet och hälsa tryggas så långt möjligt mot bakgrund av direktivets syften.”

”Medlemsstaterna skall, med hänsyn till kraven på skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma att

Direktiv 93/104

- 1) veckoarbetstiden begränsas genom lagar och andra författningar eller genom avtal med arbetsmarknadens parter,

Artikel 1

” ...

- 2) den genomsnittliga arbetstiden under varje sjudagarsperiod inklusive övertid inte överstiger 48 timmar.”

3. Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl offentlig som privat, i den betydelse som avses i artikel 2 i direktiv 89/391/EEG utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 i detta direktiv, med undantag av luft-, järnvägs-, väg- och sjötransporter, havsfiske liksom annat arbete till sjöss samt det arbete som utförs av läkare under utbildning.

Artikel 18.1

...

- b) i) En medlemsstat skall dock ha möjlighet att inte tillämpa artikel 6 varvid medlemsstaten dock skall respektera de allmänna principerna om skydd av arbetstagarnas hälsa och säkerhet och vidta de åtgärder som behövs för att se till att
- arbetsgivaren på begäran ger de behöriga myndigheterna information om fall då arbetstagare har gått med på att utföra arbete som överskrider 48 timmar under en sjudagarsperiod, beräknad som ett genomsnitt under den beräkningsperiod som avses i artikel 16.2.

— ingen arbetsgivare kräver att en arbetstagare arbetar mer än 48 timmar under en period om sju dagar, beräknad som ett genomsnitt för den beräkningsperiod som avses i artikel 16.2, såvida han inte först har fått arbetstagarens medgivande,

Före utgången av en period om sju år från den dag som avses i a skall rådet på förslag från kommissionen, åtföljt av en utvärdering, på nytt granska bestämmelserna i punkt i och besluta om ett lämpligt förfarande.

— ingen arbetstagare tillfogas skada av sin arbetsgivare på grund av att han inte är beredd att ge sitt samtycke att utföra sådant arbete,

...”

— arbetsgivaren för aktuella noteringar om alla arbetstagare som utför sådant arbete,

V — Förfarandet vid domstolen

— noteringarna ställs till de behöriga myndigheternas förfogande och att dessa — av skäl som rör arbetstagarnas hälsa eller säkerhet — kan förbjuda eller begränsa möjligheten att överskrida begränsningen av veckoarbetstiden,

13. Kärandena i målen vid den nationella domstolen och kommissionen har inom den frist som föreskrivs i artikel 20 i stadgan för domstolen inkommit med skriftliga yttranden i detta mål.

Då ingen av de som berörs har begärt att få yttra sig muntligen har domstolen i enlighet med bestämmelserna i artikel 104.4 i domstolens rättegångsregler beslutat att inte hålla muntlig förhandling.

VI — Inkomna yttranden

14. Enligt kärandena i målen vid den nationella domstolen medger Röda Korsets kollektivavtal att arbetsgivaren, när beredskapstjänst skall organiseras ensidigt, fastställer den genomsnittliga veckoarbetstiden utan arbetstagarens samtycke. I tysk doktrin och rättspraxis har denna beredskapstjänst, som betraktas som arbetstid, definierats som en period av aktiv tjänstgöring under avspända förhållanden. Kollektivavtalet strider mot direktiv 93/104, eftersom en veckoarbetstid som överskrider 48 timmar föreskrivs. Det faktum att kollektivavtalet överensstämmer med 7 § första stycket punkt 1 a i arbetstidslagen innebär att den tyske lagstiftaren har införlivat bestämmelserna i nämnda direktiv felaktigt.

direktiv 89/391, och detta således omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 93/104. Arbetstagare vars arbetsgivare inte är verksam inom vägtransportsektorn omfattas inte av det sektoriella undantag som föreskrivs i artikel 1.3 i direktiv 93/104 för sådan verksamhet, inte ens när transport av varor eller personer utgör en del av företagets verksamhet. För att veckoarbetstiden skall kunna överskrida 48 timmar måste, enligt kommissionens uppfattning, samtliga villkor som anges i artikel 18.1 b i i direktiv 93/104 iakttas. Till dessa hör arbetstagarens uttryckliga samtycke, och det är i detta avseende inte tillräckligt att denne endast känner till att arbetsförhållandet styrs av ett kollektivavtal som gör det möjligt att förlänga arbetstiden. Kommissionen anser att utformningen av artikel 6 i direktiv 93/104 är tillräckligt precis och ovillkorlig för att enskilda skall kunna åberopa den vid nationella domstolar om en medlemsstat inte har införlivat bestämmelsen korrekt. I ett sådant fall skall domstolen tolka den nationella rätten mot bakgrund av direktivets lydelse och syfte, så att det eftersträfvade resultatet uppnås.

VII — Bedömning av tolkningsfrågorna

15. Kommissionen har förklarat att den tid räddningsassistenterna tillbringar på arbetsplatsen under beredskapstjänstgöring utgör arbetstid, eftersom det arbete som de utför inte omfattas av undantaget i artikel 2.2 i

16. Genom den första frågan, som är uppdelad i två led, har den nationella domstolen begärt att domstolen skall avgränsa tillämp-

ningsområdet för direktiv 93/104 i syfte att klargöra om det omfattar den verksamhet som kändarna i tvisterna vid den nationella domstolen bedriver.

A — Den första frågans första del

17. Arbeitsgericht vill för det första få klarhet i om den verksamhet som utförs av räddningsassistenter som arbetar inom en räddningstjänst som erbjuder akutsjukvård är utesluten från tillämpningsområdena för artikel 1.3 i direktiv 93/104 och artikel 2 i direktiv 89/391.

18. Som domstolen påpekade i domen i målet SIMAP⁵ anges tillämpningsområdet för direktiv 93/104 i artikel 1.3 i detsamma, dels genom en uttrycklig hänvisning till artikel 2 i direktiv 89/391, dels genom att ett antal undantag för vissa särskilda verksamheter föreskrivs. För att avgöra om det arbete som utförs av räddningsassistenter i akutsjukvårdsenheter omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 93/104 skall det följaktligen först undersökas om denna verksamhet omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 89/391.

19. Enligt artikel 2.1 i direktiv 89/391 skall det tillämpas på all verksamhet, såväl offentlig som privat, däribland industri, jordbruk, handel, förvaltning, tjänster, undervisning, kultur- och fritidsverksamhet. Som framgår av artikel 2.2 skall direktivet emellertid inte tillämpas på sådana offentliga verksamheter där det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för dessa verksamheter kommer i konflikt med direktivet, exempelvis försvaret eller polisen eller verksamhet inom civilförsvaret.

20. I domen i målet SIMAP⁶ påpekade domstolen att det i bestämmelsen hänvisas till vissa särskilda verksamheter inom den offentliga sektorn som syftar till att säkerställa allmän ordning och säkerhet och som är oundgängliga för ett välordnat samhällsliv, och att under normala förhållanden kan det arbete som utförs av vårdpersonal som fullgör beredskapstjänstgöring inte jämföras med sådana verksamheter.

21. I förevarande mål skall det fastställas om den akutsjukvård som erbjuds av Röda Korsets räddningsassistenter ingår i civilförsvaret. I händelse av ett jakande svar bör det prövas om den hör till de särskilda tjänster beträffande vilka det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för verksamheten kommer i konflikt med direktiv 93/104 om arbetstidens förläggning.

5 — Nämnad ovan, punkterna 30 och 31.

6 — Nämnad ovan, punkterna 36 och 37.

22. Domstolen slog i domen i målet SIMAP⁷ även fast att det såväl av syftet med direktiv 89/391, nämligen att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, som av lydelsen av artikel 2.1 i detsamma att dess tillämpningsområde skall ges en vid tolkning. Av detta följer att undantagen, däribland det som föreskrivs i artikel 2.2 i direktivet, skall tolkas restriktivt.

23. Civilförsvaret brukar vara en offentlig tjänst som främst syftar till att garantera den fysiska säkerheten för personer och egendom i situationer som innebär en allvarlig kollektiv risk, olycka eller extraordinär katastrof, som kan äventyra säkerheten för enskildas liv.

24. Den akutsjukvård som tillhandahålls med hjälp av läkare, räddningsassistenter och ambulanser, som i målen vid den nationella domstolen ombesörjs av Röda Korset, syftar till ett ge sjuka första hjälpen och på lämpligt sätt transportera dem så att de får den sjukvård de behöver. Eftersom civilförsvaret är inrättat för allmänna nödsituationer omfattar det inte den verksamhet som under normala förhållanden utförs av räddningstjänsten.

25. Visserligen ställer de offentliga myndigheterna vid katastrofer eller olyckor sina mänskliga och materiella resurser till förfogande och anlitar även organisationer eller företag och, om så krävs, enskilda. Under sådana extraordinära omständigheter är det självklart att ambulanstjänsten i sin helhet är skyldig att delta med personal och resurser i civilförsvarets uppgifter.

26. Enligt min uppfattning finns det flera skäl till att viss verksamhet inom civilförsvaret undantas från direktivets tillämpningsområde. För det första är nödsituationer, de behov som följer av dessa liksom de mänskliga och materiella resurser som snabbt skall mobiliseras varierande och olikartade till sin karaktär. För det andra verkar civilförsvaret genom system för ledning, planering, samordning och styrning av olika offentliga och privata tjänster, som sammanhänger med den risk som skall hanteras. För det tredje kan civilförsvaret kräva personlig tjänstgöring av alla landets invånare och samarbete från offentliga och privata bevaknings-, akutsjukvårds-, brandskydds- och brandförvarstjänster, inklusive massmedia.

Dessa omständigheter illustrerar att civilförsvarets åtgärder är oförutsebara, men även att de flesta personer som anmodas att ingripa vid en katastrof är anställda vid företag som arbetar med att bistå och skydda

7 — Nämnd ovan, punkterna 34 och 35.

personer och egendom. När de deltar i räddningsaktioner utför de uppgifter för vilka de är kvalificerade, med iakttagande av skyddsåtgärder och riskförebyggande åtgärder som fastställts av deras företag i enlighet med den nationella lagstiftning genom vilken direktiv 89/391 genomförts. Slutligen är det med tanke på att civilförsvaret i de flesta fall inte fungerar som en organisation med anställda logiskt att det inte omfattas av bestämmelserna i ett direktiv som syftar till att främja förbättringar av arbetstagares säkerhet och hälsa.

27. Som jag nämnt tidigare är det materiella tillämpningsområdet för direktiv 89/391 mycket vidsträckt och omfattar den akutsjukvård som Röda Korset under normala förhållanden tillhandahåller med hjälp av ambulanser. När civilförsvarets insatser påkallas med anledning av en allmän katastrof eller olycka skall dess anställda utföra samma eller liknande uppgifter som de normalt utför, vilket innebär att de skyldigheter som följer av direktiv 89/391 i fråga om arbetstagarnas säkerhet och hälsa inte påverkas. Det kan således inte anses att de förhållanden som är speciella för denna verksamhet definitivt utgör hinder för att direktivet tillämpas på den.

89/391, såväl under normala förhållanden som i de fall Röda Korset samarbetar med civilförsvaret i samband med en katastrof.

28. Beträffande tillämpningsområdet för direktiv 93/104 noterar jag att vid sidan av sektorer som bedriver viss transportverksamhet, havsfiske och annat arbete till sjöss undantas endast det arbete som utförs av läkare under utbildning.⁸

Eftersom den verksamhet som utförs av räddningsassistenter som arbetar inom en akutsjukvårdstjänst inte nämns bland de undantag som föreskrivs, skall artikel 1.3 i direktiv 93/104 och artikel 2 i direktiv 89/391 tolkas så att verksamheten omfattas av båda bestämmelsernas tillämpningsområden.

B — *Den första frågans andra del*

29. Arbeitsgericht har därefter tagit upp begreppet vägtransporter i artikel 1.3 i direktiv 93/104, som nämns som en sektor som är undantagen från dess tillämpnings-

Den ifrågasatta verksamheten omfattas således av tillämpningsområdet för direktiv

⁸ — Detta undantag upphörde att vara ett sådant i och med antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/34/EG av den 22 juni 2000 om ändring av rådets direktiv 93/104 för att täcka sektorer och verksamheter som inte omfattas av det direktivet (EGT L 195, s. 41).

område, för att få klarhet i om det omfattar verksamhet i form av ambulanstjänster som åtminstone delvis består i att köra ett fordon och följa patienten under transporten.

30. Domstolen konstaterade i domen i målet BECTU⁹ angående målsättningen med direktiv 93/104 att det följer såväl av artikel 118a¹⁰ i fördraget, som utgör direktivets rättsliga grund, som av första, fjärde, sjunde och åttonde övervägandena i detta samt av själva ordalydelsen av artikel 1.1 att syftet med direktivet är att minimikrav skall föreskrivas för att främja förbättringar av arbetstagares levnadsstandard och arbetsvillkor genom tillnärmning av nationella bestämmelser, särskilt om arbetstid. Domstolen tillade att enligt samma bestämmelser är syftet med denna harmonisering av arbetstidens förläggning på gemenskapsnivå att säkerställa ett bättre skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa genom att låta dem åtnjuta minimiviloperioder och anpassade raster.

31. Direktiv 93/104 innehåller således minimikrav avseende säkerhet och hälsa vid förläggningen av arbetstiden som är tillämpliga på minimitider för dygnsvila, veckovila och årlig semester, på raster och maximal veckoarbetstid, samt på vissa former av nattarbete, skiftarbete och arbetsrytm.

32. Enligt min uppfattning undantas vägtransporter från dess tillämpningsområde eftersom gemenskapslagstiftning med mer detaljerade föreskrifter i fråga om arbetstidens förläggning och arbetsvillkoren inom denna sektor redan förelåg när direktivet antogs.

Det är närmare bestämt fråga om förordning (EEG) nr 3820/85¹¹ i vilken viss social lagstiftning om vägtransporter, liksom körtid, raster och viloperioder regleras, med undantag av fordon som används i nödsituationer eller räddningsarbete, till vilka ambulanser enligt min uppfattning hör.¹²

33. I domen i målet Bowden m.fl.¹³ prövade domstolen räckvidden av undantaget för vägtransporter från tillämpningsområdet för direktiv 93/104. Den konstaterade att gemenskapslagstiftaren genom att hänvisa till "väg-, luft-, järnvägs- och sjötransporter" har avsett att ta hänsyn till sådana verksamheter i deras helhet, medan han vad beträffar "annat arbete till sjöss" och "det arbete som

9 — Dom av den 26 juni 2001 i mål C-173/99 (REG 2001, s. I-4881), punkterna 37 och 38.

10 — Artiklarna 117–120 i EG-fördraget har ersatts av artiklarna 136–143 EG.

11 — Rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter (EGT L 370, s. 1; svensk specialutgåva, område 7, volym 3, s. 113). Dess bestämmelser har kompletterats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/15/EG av den 11 mars 2002 om arbetstidens förläggning för personer som utför mobilt arbete avseende vägtransporter (EGT L 80, s. 35), vars genomförandefrist löper ut den 23 mars 2005.

12 — Mayer, U.R. i The European Legal Forum, 2001, s. 280 och följande sidor, särskilt s. 285.

13 — Domstolens dom av den 4 oktober 2001 i mål C-133/00 (REG 2001, s. I-7031), punkt 39.

utförs av läkare under utbildning” har avsett att hänvisa ”just till dessa specifika verksamheter som sådana”,¹⁴ vilket innebär att undantaget gäller samtliga arbetstagare inom denna sektor.

I den domen beaktades som kommissionen har påpekat arbetsgivarens verksamhet, och ingen bedömning gjordes av den verksamhet som utförs av arbetstagarna inom företaget. Det faktum att företaget tillhör en av de sektorer som anges i uppräkningsen, som enligt domstolen avses i ”deras helhet”, exempelvis verksamhet avseende vägtransporter, innebär att alla dess anställda är undantagna från tillämpningsområdet för direktiv 93/104.

34. Den verksamhet som bedrivs av Röda Korset, som anställer de räddningsassistenter som tillhandahåller sjukvård på den plats där den sjuke befinner sig och transporterar denne med ambulans till en vårdinrättning så att han får den vård han behöver, hör inte till vägtransportsektorn, oberoende av om transporten sker på marken, på samma sätt som de transporter som i extremt allvarliga fall sker med flyg eller helikopter inte kan betecknas som flygtransporter.

14 — I domen motiveras inte varför hänvisningen till de olika sektorerna, som alla utan åtskillnad omfattas av samma uppräkningsen i artikel 1.3 i direktiv 93/104, uppfattas olika och varför en annan sektor, nämligen havsfiske, som även den anges i bestämmelsen inte kommenteras. Jag har konstaterat att denna underlåtenhet inte beror på något förbiseende i den spanska versionen, eftersom detsamma gäller de franska och engelska versionerna och eftersom engelska var rättegångsspråket i det målet.

35. Den tyska domstolen har dock, mot bakgrund av domstolens domen i målet Tögel¹⁵ ifrågasatt hur ambulanstransporter skall betraktas. I den domen slogs det fast att transporter av skadade och sjuka i närvaro av en sjukvårdare omfattas av bilaga 1 A, kategori 2 till direktiv 92/50/EEG¹⁶ om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster.

36. Jag anser inte att den domen är avgörande för att avgränsa tillämpningsområdet för direktiv 93/104 om arbetstidens förläggning.

37. Direktiv 92/50 baseras nämligen på en tillämpning i två nivåer, beroende på om tjänsten anges i förteckningen i bilaga 1 A eller i förteckningen i bilaga 1 B. Avtal hänförliga till den första bilagan tilldelas i enlighet med bestämmelserna i avdelningarna III—VI medan avtal hänförliga till den andra bilagan skall tilldelas enligt bestämmelserna i artiklarna 14 och 16. Om tjänsterna är upptagna i båda förteckningarna bestäms förfarandet med utgångspunkt i värdet.

I domen i målet Tögel återfanns de ifrågasatta tjänsterna både i bilaga 1 A, kategori 2 (vägtransporttjänster) och bilaga 1 B, kategori 25 (sociala tjänster och hälsovårdstjänster), varför domstolen fann att

15 — Dom av den 24 september 1998 i mål C-76/97 (REG 1998, s. I-5357).

16 — Rådets direktiv av den 18 juni 1992 (EGT L 209, s. 1; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 139).

kontraktet skulle regleras genom ett av förfarandena beroende på om värdet av tjänsterna i bilaga 1 A var högre eller lägre än värdet av tjänsterna i bilaga 1 B.

villkor som fastställts i kollektivavtal som, i sin tur, gör det möjligt att förlänga den genomsnittliga veckoarbetstiden utöver den gränsen.

38. I förevarande mål är det dock inte fråga om att utreda vilket förfarande som är det rätta vid tilldelningen av ett offentligt tjänste-kontrakt, och direktiv 92/50 och rättspraxis avseende tolkningen av detta är således inte tillämpliga.

39. Det skall av de skäl som redovisats slås fast att begreppet vägtransporter i artikel 1.3 i direktiv 93/104 inte omfattar verksamhet som bedrivs av ambulanstjänsten, vilken åtminstone delvis består i att köra ett fordon och följa den sjuke under transporten.

C — Den andra frågan

40. Arbeitsgericht har vidare frågat huruvida förlängningen av veckoarbetstiden till mer än 48 timmar enligt artikel 18.1 b i första strecksatsen i direktiv 93/104 kräver uttryckligt samtycke från arbetstagaren eller om det är tillräckligt att denne godtar de arbets-

41. Enligt nämnda bestämmelse skall en medlemsstat ha möjlighet att inte tillämpa artikel 6 i direktivet om begränsning av veckoarbetstiden, varvid medlemsstaten dock skall respektera de allmänna principerna om skydd av arbetstagarnas säkerhet och hälsa och under förutsättning att arbetstiden inte utan arbetstagarens samtycke överskrider 48 timmar under en sjukdagar-period, beräknade som ett genomsnitt för den beräkningsperiod som nämns i artikel 16.2.

42. Som domstolen slog fast i domen i målet SIMAP,¹⁷ framgår det klart av lydelsen av nämnda artikel att bestämmelsen kräver medgivande av arbetstagaren. Dessutom skulle artikel 6 i direktivet ha ingått i förteckningen i artikel 17.3 i direktivet över de artiklar som det kan avvika från genom kollektivavtal eller andra avtal mellan arbetsmarknadens parter, om gemenskapslagstiftarens avsikt hade varit att ersätta arbetstagarens medgivande med en fackförenings medgivande i ett kollektivavtal.

17 — Nämnd ovan, punkt 73.

43. Arbeitsgericht vill vidare få klarhet i om det är tillräckligt att arbetstagaren samtycker till att omfattas av ett kollektivavtal som ger arbetsgivaren rätt att under vissa omständigheter förlänga veckoarbetstiden utöver det maximum på 48 timmar i genomsnitt, inklusive övertid, under varje sjudagarsperiod, vilket föreskrivs i artikel 6 i direktiv 93/104.

44. Enligt min uppfattning skall svaret av flera skäl vara nekande. För det första därför att det föreligger en viktig skillnad för arbetstagaren mellan en förlängning av veckoarbetstiden utöver det maximum som fastställs i direktiv 93/104 och dennes skyldighet att arbeta övertid på arbetsgivarens begäran, varigenom den normala arbetsdagen eller arbetsveckan kan förlängas.

45. Domstolen har i detta hänseende noterat att det av själva lydelsen av artikel 2.2 i i direktiv 91/533/EEG om arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet¹⁸ framgår att utförande av övertidsarbete inte omfattas av denna bestämmelse, eftersom den avser den normala arbetstiden. Kännetecknande för övertidsarbete är nämligen, vilket framgår av benämningen, att det utförs utanför och utöver den normala arbetstiden. Arbetsgivaren är emellertid skyldig att underrätta arbetstagaren om ett anställningsvillkor

enligt vilket denne är skyldig att arbeta övertid. Denna upplysning skall lämnas på samma villkor som de som föreskrivs för väsentliga delar av avtalet, vilka uttryckligen nämns i artikel 2.2 i direktivet. Upplysningen får i förekommande fall, i analogi med den regel som gäller för bland annat normal arbetstid enligt artikel 2.3 i direktivet, lämnas i form av en hänvisning till relevanta lagar, andra författningar eller kollektivavtal.¹⁹

46. Den möjligheten föreligger dock inte om arbetsgivaren planerar att omvandla den normala veckoarbetstiden till ett schema som innebär ett systematiskt överskridande av den maximala veckoarbetstid som fastställs i artikel 6 i direktiv 93/104 i syfte att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa. De medlemsstater som väljer att inte tillämpa nämnda bestämmelse åtar sig att fullgöra de skyldigheter som följer av nämnda artikel 18.1 b i i direktivet.

47. Det andra skälet är att arbetstagarens medgivande inte är det enda villkoret i den ifrågavarande bestämmelsen för att underlåta att tillämpa artikel 6. Man får inte glömma att direktivets huvudsyfte är att garantera arbetstagarnas hälsa och säkerhet, eftersom de är anställningsförhållandets svagare part.

18 — Rådets direktiv 91/533/EEG av den 14 oktober 1991 (EGT L 288, s. 32; svensk specialutgåva, område 5, volym 5, s. 97).

19 — Dom av den 8 februari 2001 i mål C-350/99, Lange (REG 2001, s. I-1061), punkterna 16 och 25.

Just för att undvika att arbetsgivaren genom förevändningar eller hot förmår arbetstagarerna att frånsäga sig sin rätt till en veckoarbetstid som inte överskrider det maximum som föreskrivs omgärdas det uttryckliga medgivandet av en rad garantier för att den berörde inte skall tillfogas skada av sin arbetsgivare på grund av att han inte är beredd att arbeta mer än 48 timmar per vecka på angivna villkor, nämligen att arbetsgivaren skall föra aktuella noteringar om alla arbetstagare som utför sådant arbete där arbetstiden överstiger maximal veckoarbetstid, att noteringarna skall ställas till de behöriga myndigheternas förfogande och att arbetsgivaren på begäran skall ge de behöriga myndigheterna information om arbetstagarnas medgivanden.

En enkel hänvisning till ett kollektivavtal i anställningsavtalet uppfyller under de förhållanden som har beskrivits av Arbeitsgericht inte dessa villkor.

vara uttryckligt, medvetet och fritt, att en vägran att samtycka inte skall få negativa konsekvenser, att det medgivandet sker skriftligen och att informationen är tillgänglig för de behöriga myndigheterna.

49. Jag anser därför att de medlemsstater som väljer att inte tillämpa artikel 6, är skyldiga enligt artikel 18.1 b i i direktiv 93/104 att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att vissa resultat uppnås, bland annat att ingen arbetsgivare skall kunna kräva att en anställd utan hans medgivande arbetar mer än 48 timmar i genomsnitt varje sjudagarsperiod. Att arbetstagarerna i sitt avtal medger att anställningsförhållandena skall vara de som föreskrivs i kollektivavtal, vilka i sin tur medger en förlängning av den genomsnittliga veckoarbetstiden utöver nämnda gräns, utgör inte ett för det ändamålet giltigt medgivande.

D — Den tredje frågan

48. Eftersom det av nämnda bestämmelses lydelse slutligen framgår att valet att inte tillämpa artikel 6 inte är en befogenhet som tillerkänts arbetsmarknadens eller anställningsavtalets parter, utan är ett val för medlemsstater som respekterar de allmänna principer om skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa och som vidtar lämpliga åtgärder för att säkerställa det eftersträlvade resultatet, nämligen att medgivandet skall

50. Genom denna fråga vill den tyska domstolen få klarhet i om lydelsen av artikel 6 i direktiv 93/104 är tillräckligt precis och ovillkorlig för att enskilda skall kunna åberopa den vid nationella domstolar om den nationella rätten inte anpassats till dess krav.

51. Enligt domstolens fasta rättspraxis²⁰ har enskilda, när bestämmelserna i ett direktiv med hänsyn till sitt innehåll visar sig vara ovillkorliga och tillräckligt precisa, rätt att åberopa dessa gentemot staten, om denna inte har införlivat direktivet med nationell rätt inom den i direktivet föreskrivna tiden eller har införlivat det på ett felaktigt sätt. En gemenskapsbestämmelse är ovillkorlig när den inte är förenad med några villkor eller, med avseende på tillämpning eller effekter, beroende av något ingripande i form av en rättsakt vare sig från gemenskapen eller från medlemsstaterna.²¹ En bestämmelse är tillräckligt precis för att kunna åberopas av en enskild och tillämpas av en domstol när det i denna åläggs en skyldighet i klara och otvetydiga ordalag.²²

52. Medlemsstaterna åläggs genom artikel 6 i direktiv 93/104 att vidta nödvändiga åtgärder så att, mot bakgrund av behovet av att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa, den genomsnittliga arbetstiden under varje sjudagarsperiod inklusive övertid inte överstiger 48 timmar.

20 — Dom av den 19 januari 1982 i mål 8/81, Becker (REG 1982, s. 53; svensk specialutgåva, volym 6, s. 285), punkt 25, av den 26 februari 1986 i mål 152/84, Marshall (REG 1986, s. 723; svensk specialutgåva, volym 8, s. 457), punkt 46, av den 20 september 1988 i mål 31/87, Beentjes (REG 1988, s. 4635), punkt 40, av den 22 juni 1989 i mål 103/88, Fratelli Costanzo (REG 1989, s. 1839; svensk specialutgåva, volym 10, s. 83), punkt 29, och av den 19 november 1991 i de förenade målen 6/90 och 9/90, Francovich m.fl. (REG 1991, s. I-5357; svensk specialutgåva, volym 11, s. I-435), punkt 17.

21 — Dom av den 3 april 1968 i mål 28/67, Molkerei-Zentrale Westfalen (REG 1968, s. 211; svensk specialutgåva, volym 1, s. 337), av den 23 februari 1994 i mål C-236/92, Comitato di coordinamento per la difesa della Cava m.fl. (REG 1994, s. I-483), punkt 9.

22 — Domstolens dom av den 4 december 1986 i mål C-71/85, Federatie Nederlandse Vakbeweging (REG 1986, s. 3855), punkt 18.

Bestämmelsens lydelse är klar och precis och lämnar i princip ingen handlingsfrihet för medlemsstaterna vid genomförandet av bestämmelsen i den interna rätten.

53. Man bör dock komma ihåg att vid beräkningen av genomsnittet enligt artikel 16.2 skall referensperioden inte översträcka fyra månader även om den, med tillämpning av artikel 17.4, kan uppgå till sex eller tolv månader.

I detta avseende har domstolen i domen i målet SIMAP²³ slagit fast att även om medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser i direktiv 93/104 har ett visst utrymme för egen bedömning i fråga om referensperioden, vid tillämpningen av artikel 6 i direktivet, påverkar denna omständighet inte dess precisa och ovillkorliga karaktär eftersom nämnda utrymme för egen bedömning inte utesluter möjligheten att bestämma minimirättigheter. Den tillade att det i detta avseende framgår av lydelsen av artikel 17.4 i direktivet att referensperioden inte i något fall får överstiga tolv månader. Det minimiskydd som skall genomföras kan således fastställas.

54. Mot bakgrund av denna tolkning i domstolens rättspraxis är artikel 6.2 i direktiv

23 — Nämnd ovan, punkt 68.

93/104, även i det fall medlemsstaterna gör undantag från den referensperiod som anges i artikel 16.2, klar, precis och ovillkorlig, och den ger dessutom rättigheter åt enskilda. Artikeln kan således åberopas vid de nationella domstolarna när medlemsstaten inte har införlivat den korrekt inom den givna fristen.²⁴

55. Artikel 18.1 b i i direktiv 93/104 ger visserligen medlemsstaterna rätt att inte tillämpa artikel 6, vilket innebär att enskilda inte alltid har möjlighet att åberopa dess direkta effekt.

Om det alternativet väljs skall medlemsstaterna dock iaktta de allmänna principerna till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa samt vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå de konkreta resultat som anges. Det ankommer på den nationella domstolen att utreda om medlemsstaten har utnyttjat denna rättighet och om de krav som ställs i nämnda bestämmelse har uppfyllts.²⁵

24 — Dom av den 5 april 1979 i mål 148/78, Ratti (REG 1979, s. 1629; svensk specialutgåva, volym 4, s. 439), punkt 22.

25 — Vid förhandlingen i mål C-151/02, Jaeger, i vilket domstolen också skall tolka vissa bestämmelser i direktiv 93/104, bekräftade den tyska regeringens företrädare till svar på min fråga att Tyskland inte har åberopat denna bestämmelse för att förlänga veckoarbetstiden inom hälso- och sjukvårdssektorn. Se mitt förslag till avgörande i det målet, föredraget den 8 april 2003.

56. Domstolen har dock som bekant systematiskt underkänt att en enskild gentemot en annan enskild kan åberopa ett direktiv som inte har genomförts korrekt av medlemsstaten inom den givna fristen och framhållit att enligt artikel 249 EG har det bindande karaktär — vilket är en förutsättning för att det skall kunna åberopas vid nationell domstol — endast i förhållande till "varje medlemsstat till vilken det är riktat". Härav följer att ett direktiv inte i sig kan ge upphov till skyldigheter för en enskild, varför det inte kan anföras mot denna.²⁶

57. Med tanke på att tvisterna vid den nationella domstolen är förfaranden mellan enskilda kan arbetstagarna, i enlighet med

26 — Dom av den 8 oktober 1987 i mål 80/86, Kolpinghuis Nijmegen (REG 1987, s. 3969; svensk specialutgåva, volym 9, s. 213), punkt 9, av den 14 juli 1994 i mål C-91/92, Faccini Dori (REG 1994, s. I-3325, svensk specialutgåva, volym 16, s. I-1), punkt 24, och av den 7 mars 1996 i mål C-192/94, El Corte Inglés (REG 1996, s. I-1281), punkterna 16 och 17. I doktrinen har en tämligen kritisk ståndpunkt tagits till denna rättspraxis. Se, exempelvis, Tridimas, T.: "Horizontal effect of directives: a missed opportunity", i *European Law Review*, 1994, s. 621 och följande sidor, särskilt s. 635; Turnbull, E.: "The ECJ Rejects Horizontal Direct Effect of Directives", i *European Business Law Review*, 1994, s. 230 och följande sidor, särskilt s. 233; Vilà Costa, B. i *Revista Jurídica de Catalunya*, 1995, s. 264 och följande sidor, särskilt s. 269; Bernard, N.: "The Direct Effect of Directives: Retreating from Marshall", i *Industrial Law Journal*, 1994, s. 97 och följande sidor, särskilt s. 99; Turner, S.: "Horizontal Direct Enforcement of Directives Rejected", i *Northern Ireland Legal Quarterly*, 1995, s. 244 och följande sidor, särskilt s. 246; Emmert, F., och Pereira de Azevedo, M.: "Les jeux sont faits: rien ne va plus ou une nouvelle occasion perdue pour la CJCE", i *Revue trimestrielle de droit européen*, s. 11 och följande sidor, särskilt s. 19; Bellem, G.: "Medium Hard Law — Still No Horizontal Direct Effect of European Community Directives After Faccini Dori", i *The Columbia Journal of European Law*, 1995, s. 469 och följande sidor, särskilt s. 488; Regalado, F.: "Il caso "Faccini Dori": una occasione perduta?", i *Rivista di diritto civile*, 1996, s. 65 och följande sidor, särskilt s. 110; Antonelli DeFlorian, L.: "Il formante giurisprudenziale e la competizione fra il sistema comunitario e gli ordinamenti interni: la svolta inefficiente di Faccini Dori", i *Rivista critica di diritto privato*, 1995, s. 735 och följande sidor, särskilt s. 749.

denna rättspraxis, inte hävda att artikel 6.2 i direktiv 93/104 har direkt effekt.²⁷

58. Enligt domstolens rättspraxis²⁸ är den nationella domstolen vid tillämpningen av nationell rätt, oavsett om det rör sig om bestämmelser som antagits före eller efter direktivet, skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka den nationella rätten mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte så att det resultat som avses i gemenskapsbestämmelsen uppnås och därmed agera i överensstämmelse med artikel 249 EG tredje stycket. Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att, när den skall avgöra ett mål som faller inom direktivets tillämpningsområde och som grundas på faktiska omständigheter som hänför sig till tiden efter utgången av fristen för införlivande i den nationella rättsordningen, tolka nationella bestämmelser så att de överensstämmer med direktivets mål.

När en sådan följsam tolkning inte är möjlig är den nationella domstolen skyldig att säkerställa gemenskapsrättens fulla effekt, utan att domstolen behöver begära eller avvakta att eventuella nationella bestämmelser som utgör hinder mot en direkt och omedelbar tillämpning av gemenskapsreglerna först faktiskt upphävs eller avvakta något annat konstitutionellt förfarande.²⁹

59. Av vad som hittills anförts följer att artikel 6.2 i direktiv 93/104, under förutsättning att en medlemsstat inte har använt sig av den möjlighet som föreskrivs i artikel 18.1 b i, utgör hinder för en sådan bestämmelse som 7 § första stycket punkt 1 a i den tyska arbetstidslagen, enligt vilken det är möjligt att genom kollektivavtal eller företagsöverenskommelse förlänga dagsarbetstiden till mer än tio timmar, när arbetstiden inkluderar väsentliga och regelbundna perioder av beredskapsjänst.

27 — Framhållas skall att i det förslag till avgörande som föredrogs av generaladvokaten Lenz i det ovannämnda målet C-91/92, Faccini Dori, uttryckte denne sin övertygelse att det inför framtiden var nödvändigt att inom ramen för en utveckling av rättspraxis grundad på EG-fördraget, och för att främja en enhetlig och effektiv tillämpning av gemenskapsrätten, erkänna den allmänna tillämpligheten av precisa och ovillkorliga bestämmelser i direktiven för att skydda de berättigade förväntningar som unionsmedborgarna hyser efter det att den inre marknaden genomförts och Fördraget om Europeiska unionen trätt i kraft. I punkt 47 och i fotnoten på sidan 36 nämner denne flera ledamöter av domstolen som redan före 1994 uttalat sig till förmån för en horisontell effekt för direktiven.

28 — Dom av den 13 november 1990 i mål C-106/89, Marleasing (REG 1990, s. I-4135; svensk specialutgåva, volym 10, s. 575), punkt 8, av den 16 december 1993 i mål C-334/92, Wagner Miret (REG 1993, s. I-6911; svensk specialutgåva, volym 14, s. I-477), punkt 20, domen i det ovannämnda målet Faccini Dori, punkt 26, dom av den 27 juni 2000 i de förenade målen C-240/98 — C-244/98, Océano Grupo Editorial och Salvat Editores (REG 2000, s. I-4941), punkt 30, och av den 13 juli 2000 i mål C-456/98, Centrosteeel (REG 2000, s. I-6007), punkterna 16 och 17.

14 § i tyska Röda Korsets kollektivavtal skall följaktligen, i den mån den grundas på nämnda 7 §, tolkas så att de berörda arbetstagarna inte är skyldiga att fullgöra mer än 48 arbetstimmar i genomsnitt per vecka, med beaktande av artikel 16.2 och artikel 17.4 i direktiv 93/104 om fastställelsen av referensperioden för beräkning av genomsnittet.

29 — Dom av den 9 mars 1978 i mål 106/77, Simmenthal (REG 1978, s. 629; svensk specialutgåva, volym 4, s. 75), punkt 25.

VIII — Förslag till avgörande

60. Mot bakgrund av ovanstående överväganden föreslår jag att domstolen skall besvara de tolkningsfrågor som har ställts av Arbeitsgericht Lörrach på följande sätt:

- «1) a) Artikel 1.3 i rådets direktiv 93/104/EG av den 23 november 1993 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden och artikel 2 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet skall tolkas så att det arbete som utförs av räddningsassistenter som tjänstgör inom en akutsjukvårdstjänst omfattas av båda bestämmelsernas tillämpningsområden.
- b) Begreppet vägtransporter i artikel 1.3 i direktiv 93/104 omfattar inte ambulanstjänstens verksamhet, som åtminstone delvis består i att köra ett fordon och följa den sjuke under transporten.
- 2) De medlemsstater som väljer att inte tillämpa artikel 6 är skyldiga enligt artikel 18.1 b i i direktiv 93/104 att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att ingen arbetsgivare skall kunna kräva att en anställd utan hans medgivande arbetar mer än 48 timmar i genomsnitt varje sjudagarsperiod. Att arbetstagaren i sitt avtal medger att anställningsförhållandena skall vara de som föreskrivs i kollektivavtal, vilka i sin tur medger en förlängning av den genomsnittliga veckoarbetstiden utöver nämnda gräns, utgör inte ett för det ändamålet giltigt medgivande.

- 3) Artikel 6.2 i direktiv 93/104 är, även i det fall medlemsstaterna gör undantag från den referensperiod som anges i artikel 16.2, klar, precis och ovillkorlig, och den ger dessutom rättigheter åt enskilda. Artikeln kan således åberopas vid de nationella domstolarna när medlemsstaten inte inom den medgivna fristen har införlivat den korrekt. Med tanke på att tvisterna vid den nationella domstolen är förfaranden mellan enskilda kan dock arbetstagarna inte hävda att den bestämmelsen har direkt effekt.

Artikel 6.2 i direktiv 93/104 utgör, under förutsättning att en medlemsstat inte har använt sig av den möjlighet som föreskrivs i artikel 18.1 b i, hinder för en sådan bestämmelse som 7 § första stycket punkt 1 a i den tyska arbetstidslagen, enligt vilken det är möjligt att genom kollektivavtal eller företagsöverenskommelse förlänga dagsarbetstiden till mer än tio timmar, när arbetstiden inkluderar väsentliga och regelbundna perioder av beredskapstjänst. Följaktligen skall 14 § i kollektivavtalet rörande arbetsvillkoren för anställda, arbetare och lärlingar hos tyska Röda Korset, i den mån den grundas på nämnda 7 §, tolkas så att de berörda arbetstagarna inte är skyldiga att fullgöra mer än 48 arbetstimmar i genomsnitt per vecka, med beaktande av artikel 16.2 och artikel 17.4 i direktiv 93/104 om fastställelsen av referensperioden för beräkning av genomsnittet.